

Priserna på ettåringar rakar i höjden, nya unga tränare tar vid och svenskarna spelar på hästar som aldrig förr.

Efter flera katastrofår gör hästindustrin comeback på bred front.

”Det är roligare att vinna pengar på hästar än på aktier”, säger storredaren och travprofilen **Margareta Wallenius-Kleberg** när DI för samman henne med Täby Galopps vd **Lotta Mossberg** och ATG:s kommunikationsdirektör **Kerstin Wallentin** på nationalarenan Solvalla.

AV JOHANNA SALDERT (TEXT) OCH CLAES-GÖRAN FLINCK (FOTO)

johanna.saldert@di.se, 08-573 652 25

Uppsving för hästnäringen

■ Den svenska hästnäringen omsätter närmare 50 miljarder kronor och skapar cirka 28 000 jobb. Och nu vädrar hela sektorn morgonluft.

För det första ökar intresset för att äga en trav- eller galopphest markant.

Kronprinsessan Victorias Daniel Westling, it-entreprenören Johan Staël von Holstein, rockstjärnan Dregen (Andreas Svensson) i Backyard Babies och rapparen Markoolio är några i den senaste raden av företagsledare och kändisar som hakat på den nya hobbytrenden och investerar i unga kusar i hopp om att pricka in en framtida vinnare.

Folksport

”Travsporten är Sveriges största folksport efter fotboll och ishockey”, säger ATG-direktören Kerstin Wallentin.

Uppsvinget avspeglas också i stigande priser.

Hästpriserna följer börsen och vid den tongivande Kriterieauktionen i oktober i år steg snittpriset för ettåringar med nästan 30 procent till 97 000 kronor. Snittpriset är därmed uppe på rekordnivån från guldåret 2000 och medelpriset all time high.

Utvecklingen går igen bland galopphestar med kända hästägare som Benny Andersson, Erik Penser och Kirsten Rausing i spetsen. Gad Rausing's dotter är den enda kvinna som kvalat in i britternas anrika Jockey Club.

Och liksom i aktieaffärer är det delägande som gäller för de flesta.

”Hästarna som tävlar och syns är ju bra,

men de som står i stallet och äter kostar lika mycket. Konsortium är framtidens melodi”, säger Margareta Wallenius-Kleberg, ordförande i både Stockholms Travsällskap, som driver Solvalla, och ASVT, Avelsföreningen för den svenska varmblodiga travhästen, och ägare till Menhammar stuteri med cirka 350 hästar.

Kö på stallbacken

För det andra tar nya generationer tränare vid. Det unga gardet är utbildat till tänderna, har valt hästlivet som en livsstil och för med sig en entusiasm som lyfter hela branschen.

”När jag tillträdde som vd för Täby Galopp för tre år sedan stod boxarna tomma. Nu är det kö på stallbacken”, säger TV 4:s forna nyhetsankare Lotta Mossberg.

För det tredje spelar svenskarna som aldrig förr. Och det är spelen som är hästnäringens motor.

ATG bildades på 1970-talet för att rädda hästnäringen genom att få tillstånd att bedriva rikstotospel på hästar. Resten är historia.

”Kaffeburksnivå”

ATG ägs till 100 procent av trav- och galoppsporten men kontrolleras av staten. Spelen väntas i år omsätta rekordhöga 11,2 miljarder kronor, varav storfavoriten V75 ensam drar in över 4 miljarder kronor.

Runt 70 procent av omsättningen går tillbaka till spelarna som vinst. Cirka 7 procent går till ATG:s kostnader, knappt 12 procent till staten och lika mycket, knappt 12

procent eller 1,3 miljarder kronor, tillbaka till hästsporten för prispengar, administration, löner och underhåll av anläggningarna.

Svenska travhästar har hittills i år sprungit in 56 Mkr i tävlingar utomlands och verkar gå mot rekord. Sverige är också världens ledande nettoexportör och exporterar uppemot tusen travare per år. Antalet betäckta ston har rasat fem år i rad, men väntas i år vända upp och öka med 5 procent.

Men allt är inte frid och fröjd.

Prispengarna närmar sig ”kaffeburksnivå”, enligt Lotta Mossberg. Publiken fortsätter att svika de stora banorna i upplevelseindustrins publikkonkurrens. Utländska spelbolag gör sitt till liksom branschens karnivalism med direktsända lopp i tv och på internet.

Minerat område

”Det är viktigt att exponera sporten för annars vill ingen spela, men allt är inte spel och dobbel. Inom trav och galopp finns lika mycket morötter och hästtjejer som i ridsporten”, inleder Lotta Mossberg det minerade området om spelintäkternas fördelning.

I potten ligger dragkampen mellan sport och spel. Varken Lotta Mossberg, Margareta Wallenius-Kleberg eller Kerstin Wallentin vill rubba spelvinsterna utan skjuter in sig på statens andel av kakan.

”Hästar är så mycket mer. Det är synd att en så stor andel av omsättningen ska gå bort i skatt”, säger Margareta Wallenius-Kleberg diplomatiskt.

Efter mycket resonemang om ringar på

vattnet, öppna landskap, sysselsättning för glesbygdens kvinnor, ridskolor och att killar vill rida fort och rakt framåt och inte fläta in rosetter i hästhår kan till slut inte ATG:s Kerstin Wallentin bärga sig:

”Sänk totoskatten”

”Sänk totoskatten från dagens 11 procent så att den åtminstone återställs till nivån före krisåren i början på 1990-talet, och ge utländska aktörer samma spelregler som vi har. Hela ATG:s överskott går tillbaka till hästarna och sporten. Det gör inte Unibets eller Ladbroks.”

”London har sina shejker och USA sina

”Det är roligare att vinna pengar på hästar än på aktier.”

MARGARETA WALLENIUS-KLEBERG, REDERIÄGARE OCH STORUPPFÖDARE AV TRAVHÄSTAR

”På stallbacken får man vara en bland alla andra”

Som liten flicka fick Margareta Wallenius-Kleberg inte ha hund. Häst var inte att tänka på.

”Vi bodde ju inne i stan och så. Men jag hade en sköldpadda i över tio år.”

I dag äger hon Sveriges största hästgård, Menhammar stuteri på Ekerö utanför Stockholm, med cirka 350 hästar, varav ett femtiotal tävlar.

Margareta Wallenius-Kleberg är huvudägare i familjeimperiet Walleniusrederierna. Det var pappa Olof som köpte gården 1947 för att stalla upp in älsklingshäst – hela Sveriges Travkejsare Big Noon – som avelshingst. Margaretas passion för hästar är vida känd och har gått i arv till både barn och barnbarn.

Sonen Jonas Kleberg, vd för familjens holdingbolag Rederi AB Soya, är hästägare genom Evajo AB. Evajo står för Eva och Jonas. Jonas Klebergs fru Eva Kleberg är dessutom hästägare genom Evorna AB. Dottern Annika Bootsman-Kleberg har tillsammans med sin man startat ett eget stuteri på Ekerö, Bokostables. Även fjärde generationen Wallenius-Kleberg är hästbiten.

Extremt olönsamt

Att äga och föda upp hästar är extremt olönsamt. Sverige har i dag cirka 65 000 travhästar och cirka 1 400 galopphästar, men det är bara en bråkdel av dem som springer in de stora vinsterna.

”Det är ännu inte lönsamt men det blir bättre”, säger Margareta Wallenius-Kleberg om det egna stuteriets ekonomi.

Andra hästägare bekräftar tumregeln att hästägare får tillbaka 25 öre per satsad krona i form av prispengar.

”Allting här i livet styrs inte av kalkyler. Det är intressant att se de egna hästarna tävla”, förklarar Rune Andersson, industrimag-nat och ägare till Mellby gård i Skåne.

Margareta Wallenius-Kleberg framhåller djurkontakten. Hästvärlden har också kommit att bli en frizon för kändiseliten och påpassade företagsledare.

”På stallbacken får man vara en bland alla andra. Det är en väldigt speciell känsla att komma in i stallen en morgon och bara höra ljudet när hästarna tuggar morötter. Någonstans finns den där samhörigheten med ett djur hos alla människor, och ju äldre man blir, desto större blir djuret”.

Företagsfilosofi

Margareta Wallenius-Klebergs ledarskap i Stockholms Travällskap och avelsföreningen ASVT påminner om hennes företagsfilosofi och bär tydliga spår av Luther.

”Man ska inte slarva. Det ska vara rent och snyggt och så ska man hålla sig till kärnverksamheten, men man ska hela tiden tänka nytt, ligga i framkant i tekniken och utveckla konceptet.”

Långsiktighet och uthållighet är honnörsord. Det är också därför som redardrottningen säger kategoriskt nej till att börsnotera hela eller delar av den mycket framgångsrika familjekoncernen.

”Börsens kvartalsekonomi är inget för oss”, fastslår hon.

Så hur kommer det sig att en dam i din situation lägger ned så mycket tid och pengar på travhästar?

”Jag dricker inte, jag röker inte, jag spelar inte och fruntimmer är jag själv...och så är det så otroligt roligt.”

AV JOHANNA SALDERT

mediemoguler som äger galopphästar för att synas i tidningen, men Sverige har ingen farbror Anka. Hästnäringen handlar inte bara om att slanta upp när det är kris. En folk-rörelse behöver en organisation också, annars är vändningen vi nu ser bara ett hack i kurvan”, säger Lotta Mossberg.

Allt med hästar – uppfödning, skötsel, träning och spelande – görs med hjärtat, inte hjärnan, betonar trion på Solvalla.

”Drivkrafterna är spänningen och det sociala”, säger Kerstin Wallentin.

”Kul-kontot”, säger Lotta Mossberg.

”Jag fick körkortet av ett enda skäl; att köra pappa till Solvalla.” □

PÅ STALLBACKEN. Varken travprofilen Margareta Wallenius-Kleberg, till vänster, Kerstin Wallentin, ATG, eller Lotta Mossberg, Täby Galopp, vill rubba spelvinsterna utan skjuter in sig på statens andel av kakan.

”Hästar är så mycket mer. Det är synd att en så stor andel av omsättningen ska gå bort i skatt”, säger Margareta Wallenius-Kleberg.

HÄSTBITEN. Rederiägaren Margareta Wallenius-Klebergs passion för hästar är vida känd.

”Någonstans finns den där samhörigheten med ett djur hos alla människor, och ju äldre man blir, desto större blir djuret”, säger hon.